

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาถึงกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2538-2552 ซึ่งได้นำเอากลยุทธ์และเป้าหมายเฉพาะการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มาเป็นฐานข้อมูลในการศึกษา โดยจะใช้แหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย รวม 3 ประเภท คือ

1. ประเภทเอกสาร สถิติ ข้อมูล จากส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. เข้าสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการประชุมสัมมนาแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดไปสู่การปฏิบัติ
3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

ซึ่งผลการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้ในการศึกษาวิจัยได้ดีและมากกว่าแหล่งอื่น ๆ เมื่อนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอใน บทที่ 4 นั้น สามารถแยกการนำเสนอได้ เป็น 3 ส่วน คือ

1) การนำเสนอกลยุทธ์การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้นำเสนอในตอนต้นของบทที่ 4 ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มีอยู่แล้วในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยคณะกรรมการจัดทำฯ ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้กลยุทธ์และเป้าหมายอื่น ๆ โดยรวมประสบผลสำเร็จ กลยุทธ์ในส่วนนี้จึงเป็นเพียงข้อเสนอแนะวิธีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เท่านั้น เป็นวิธีการง่าย ๆ ที่ทำกันอยู่ ส่วนกลยุทธ์ อื่นที่นำเสนอด้วยนั้นก็หวังผลว่าจะใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารที่มีอยู่และที่ได้จากการศึกษาวิจัย เข้าไปดำเนินการ เช่น การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ กิจกรรมการฝึกอบรม เป็นต้น

2) การวิเคราะห์กลยุทธ์และเป้าหมายตามข้อ 1) ว่ามีเพียงพอหรือเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ที่จะทำให้อุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสำเร็จ นอกจากนี้

นั้นยังได้นำเสนอประเด็นที่เป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสื่อสารที่มีอยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาล และที่มีอยู่จริงตามสภาพของจังหวัดมหาสารคาม นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ถึงกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสาร (Audience) ในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้กลยุทธ์การสื่อสารที่จะเลือกใช้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

3) การเลือกกลยุทธ์การสื่อสาร ในช่วงระยะเวลา 15 ปี ที่กำหนดไว้ในส่วนนี้เป็นการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ จากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาทั้งสองส่วนว่าในแต่ละสาขาจะเลือกใช้กลยุทธ์อะไรเป็นหลักในการสื่อสารโดยใช้กลุ่มเป้าหมายของผู้รับสาร (Audience) เป็นหลักในการกำหนด ผ่านช่วงระยะเวลาทั้ง 15 ปี ภายใต้ทรัพยากรการสื่อสารและสิทธิการใช้ที่จังหวัดมหาสารคามมีอยู่และกลยุทธ์การสื่อสารดังกล่าวจะเป็นไปได้และสัมฤทธิ์ผล จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นโยบายของรัฐบาลโครงสร้างองค์กรของรัฐ และเครื่องมือการสื่อสารรวมถึงเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ได้ใช้สื่อมวลชนในการสื่อสารเพื่อการพัฒนามากนัก ใช้เพียงต้องการให้เผยแพร่ผลงานออกไปสู่สาธารณชนเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะโดยศักยภาพของส่วนราชการและข้อจำกัดของสื่อมวลชนทำให้เกิดผลเช่นนั้น

ในส่วนของการแสวงหาความร่วมมือ การยอมรับ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลมหาสารคาม จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีการเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Communication for Persuasion) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนั้นยังมีการใช้สื่อต่าง ๆ ที่ใกล้ชิดตัวประชาชน เช่น หอกระจายข่าว นับว่าได้ผลดีในส่วนที่ต้องการให้ประชาชนรับทราบข้อราชการต่าง ๆ ของจังหวัดไปพร้อมกัน เพราะถือว่าหอกระจายข่าวเป็นสื่อที่ใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาวิจัยพบว่าการใช้สื่ออื่น ๆ จะประสบผลสำเร็จได้อย่างเต็มที่นั้น ต้องอาศัยการสื่อสารที่กระจายออกเป็นวงกว้างและถึงผู้รับสารพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะใช้ในเรื่องที่สำคัญเพื่อนำร่องไปก่อน หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะเข้าไปชี้แจงและทำความเข้าใจในรายละเอียดเป็นลำดับต่อไป

สำหรับการเลือกกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลมหาสารคาม พ.ศ. 2538-2552 นั้น ผลการศึกษาวิจัยได้นำเสนอในแต่ละสาขา ตามระยะเวลาในช่วงต่าง ๆ ดังนี้

1. สาขาการเกษตรกรรมและการปศุสัตว์ ในระยะแรกช่วง ปีที่ 1-5 เป็นระยะที่ต้องใช้กระบวนการสื่อสารที่ต้องทำความเข้าใจ โดยการประชุมชี้แจง โดยมีระยะเวลา แตกต่างกัน จากปีที่ 1-3 และปีที่ 4-5 เพราะระดับการพัฒนา ความรู้ของเกษตรกรได้รับการยกระดับขึ้น ในระยะที่ 2 ปีที่ 6-10 เป็นระยะที่ต้องใช้กระบวนการที่มีความรวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย ในระยะที่ 3 ปีที่ 10-15 การสื่อสารต้องรวดเร็ว หลากหลาย และผู้สื่อสารมีส่วนร่วมและโต้ตอบได้ในทันที

2. สาขาการศึกษา ในระยะแรก ปีที่ 1-5 เป็นระยะที่ประชาชนต้องเข้าใจถึงประโยชน์ของการศึกษา โดยเฉพาะการให้เด็กนักเรียนศึกษาต่อ กระบวนการสื่อสารต้องชี้แจงตัวต่อตัวหรือชี้แจงผ่านกลุ่ม หลังจากนั้นใช้กระบวนการสื่อสารที่กระจายเป็นวงกว้าง รวดเร็วและสามารถเลือกรับสื่อได้อย่างหลากหลายรวมถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการรับส่งสาร โดยเฉพาะการศึกษาทางไกล

3. สาขาการอุตสาหกรรม ในระยะ 1-5 ปี ควรกำหนดกระบวนการสื่อสารเป็นถึงตัวบุคคล เพราะต้องมีการเชิญชวนและชี้แจงให้เข้าใจในเรื่องการลงทุน นอกจากนั้นยังควรใช้สื่อที่มีความคงทนสามารถเก็บไว้ได้และเรียกดูได้เมื่อต้องการ หลังจากนั้นควรใช้การสื่อสารที่อยู่ในระบบข้อมูลเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงบางอย่างที่อาจเกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เป็นต้น

4. สาขาการท่องเที่ยว ใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อให้ประชาชนดูน เป็นพหุชนมณฑลอีสาน นอกจากนั้นยังใช้กระบวนการสื่อสารทุกรูปแบบ ในการชักจูงใจ นักท่องเที่ยว ในระยะแรกควรเน้นสื่อที่สดุดตา เช่น ป้ายโฆษณา แผ่นพับต่าง ๆ หลังจากนั้นใช้กระบวนการสื่อสารผ่านระบบข้อมูลเทคโนโลยีทางสารสนเทศ (Information Technology)

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับในส่วนของการละเอียดที่นำเสนอในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ปัญหา และข้อสังเกตต่าง ๆ ที่นำเสนอไว้ทั้งหมดสามารถใช้เป็นกรณีตัวอย่าง หรือปรับใช้กับงานสื่อสารของจังหวัดและส่วนราชการต่าง ๆ

ได้เกือบทั้งหมด สำหรับกลยุทธ์การสื่อสารที่นำเสนอในสาขาต่าง ๆ นั้น จังหวัดมหาสารคามสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้แต่ต้องอยู่ภายในเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดไว้ในตอนท้ายบทที่ 4

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่บนข้อจำกัดในเรื่องเวลาในการศึกษาวิจัยเพราะทั้งผู้ศึกษาวิจัยและผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ต่างก็รับราชการอยู่ในระดับกลางและสูง จึงมีเวลาที่ทำการศึกษาน้อย กลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์ส่วนมากเป็นระดับหัวหน้าส่วนราชการทั้งระดับจังหวัดและอำเภอจึงมีเวลาที่จำกัด การที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ข้อมูลอย่างเพียงพอแก่การศึกษานั้น ต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ทั้งมนุษย์สัมพันธ์ที่มีอยู่และตำแหน่งหน้าที่ราชการที่บางอย่างเกื้อกูลแก่กลุ่มเป้าหมายด้วย สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสื่อมวลชน ซึ่งส่วนมากมีอาชีพอื่นเป็นหลัก เช่น นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ เป็นต้น จึงทำให้การนัดหมายสัมภาษณ์เป็นไปด้วยความยากยิ่ง บางท่านมีเวลาให้น้อย บางท่านทำการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และบางท่านผู้ศึกษาวิจัยต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ต้องใช้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ก็มีเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการหากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม เท่านั้น ส่วนผลที่ผู้รับสารหรือประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จะได้รับข่าวสารหรือไม่อย่างไร และเมื่อรับแล้วสามารถโน้มน้าวใจให้ยอมรับข่าวสารนั้น ๆ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างไม่ได้ศึกษา นำที่จะมีการศึกษาวิจัยต่อ เพื่อจะได้นำผลมาปรับใช้โดยเฉพาะเนื้อหาของข่าวสารว่ากลุ่มเป้าหมายรับแล้วมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด ซึ่งการศึกษาวิจัยต่อเรื่องนี้ จะทำได้ง่ายกว่า เพราะกลุ่มเป้าหมายส่วนมากจะเป็นประชาชนในพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำได้ง่ายกว่า